އިސްލާމްދީނުގެ ނަޒަރުގައި ހިއްސީ ތާހިރުކަމާއި މަޢުނަވީ ތާހިރުކަން

ޤަލަމް: އަބްދުލްޣަފޫރު އަބްދުއްރަޙީމް

ހިއްސީ ތާހިރުކަން...

ހިއްސީ ތާހިރުކަމަކީ ދުނިޔަވީ ގޮތުން ގަސްދު ކުރެވޭ ހަށިގަނޑާއި ފޭރާމާއި އަދި ބޭނުންކުރާ ހިފާ ގެންގުޅޭ ސާމާނު ސާފުތާހިރުކަން ބޭއްވުމެވެ. ހަށިގަނޑުގެ ސާފުތާހިރުކަން ވެސް މި ބައިގެ ތެރޭގައި ހިމެނެން ވެއެވެ.

ބަޤަރާ ސޫރަތުގެ 222 ވަނަ އާޔަތާއި މުދައްޘިރު ސޫރަތުގެ 4 ވަނަ އާޔަތާއި ޙައްޖު ސޫރަތުގެ 26 ވަނަ އާޔަތުގައި ތާހިރުވުމާއި ތާހިރު ކުރުމުގެ ވާހަކަ އައިސްފައި ވަނީ ހިއްސީ މާނަ ކަނޑައަޅާ ބޭނުންކޮށްގެންނެވެ. ބަޤަރާ ސޫރަތުގެ 222 ވަނަ އާޔަތުގައި ވަނީ ހަށިގަނޑުގެ ތާހިރުވުމާ ބެހޭ ވާހަކައެވެ. ހައިޟުވެރިން އަންހެނުންގެ ހާލަތު ދުވަސްކޮޅަކަށް ފަހު ތާހިރުވުމާ ގުޅޭ މައްސަލައެވެ. އަންހެނުން ވަކި ގޮތަކަށް ގުޅުން ބެހެއްޓުމާ އާދޭ ކަމެއް، އެދުވަސްކޮޅު ވަކި ގޮތަކަށް ގުޅުން ބެހެއްޓުމާ ބެހޭ ހުކުމް ވެއެވެ. މުދައްޘިރު ސޫރަތުގެ 4 ވަނަ އާޔަތުގައި ވަނީ ފޭރާން ތާހިރުކުރުމުގެ ވާހަކަ ތަފްސީރުވެރިން ކުރައްވާފައެވެ. ޙައްޖު ސޫރަތުގެ 26 ވަނަ އާޔަތުގައި ވަނީ ކަޢުބާ ޝަރީފް، އެބަހީ ކަޢުބަތުﷲ ގެފުޅު ތާހިރުކޮށް ބެހެއްޓުމާ ބެހޭ ހުކުމެވެ. ބަޤަރާ ސޫރަތުގެ 125 ވަނަ އާޔަތުގައިވެސް މި ހުކުމް ސައްޔިދުނާ އިބްރާހީމް އަލައިހިއްސަލާމް އާއި ސައްޔިދުނާ އިސްމާޢީލް އަލައިހިއްސަލާމް އަށް އަންގަވާފައި ވާކަން ބަޔާން ކުރައްވާފައި ވެއެވެ.

މި ހުކުމްތަކާ އަދި މި ނޫން ވެސް ބައެއް އާޔަތްތަކުގައި އަންގަވާފައި އަންގަވާފައިވާ ގޮތަކީ ހިއްސީ ތާހިރުކަމާ ބެހޭގޮތުން އަލްގުރުއާނުގައި ބަޔާން ކުރައްވާފައިވާ ހުކުމް ބައިވަރު ހަމައަށް ބަހާލެވޭ ވާހަކައެވެ. ނަމަވެސް ހައިޟުގެ ހުކުމާއި ޢިބާދަތްތަކަށް ތާހިރުވުމުގެ ވާހަކަ ސާފުތާހިރުކަމާ ބެހޭ ފަރުދީ ބައެއް އަދި ޖަމާޢަތުގެ ހާލަތްތަކުގައި ދައުލަތުގެ ކަންތައްތަކުގައި ބޭނުންކުރެވޭ ގޮތަކަށް މި ހާލަތްތަކާ ވިސްނާ ފިޤުހު ކަންތައްތަކުން އެގޮތަށް ބާރު ދެނެގަނެވޭނެއެވެ. ހަމައެކަނި މުދައްޘިރު ސޫރަތުގައި އަންގަވާފައިވާ ވާހަކަތަކަށް ބަލައިލުމުން ވެސް، މި ހާލަތުގެ ސާފުތާހިރުކަން އިސްލާމްދީނުގައި ހިމެނިފައިވާ ދަރަޖަ ވަޒަން ކުރެވިދާނެއެވެ.

މުދައްޘިރު ސޫރަތަކީ ހައިބަތް ތޮޅު ސޫރަތުގެ ޤުރުއާނުގެ އެންމެ ކުރިން ބާވައިލެވުނު ސޫރަތްތަކުގެ ތެރެއިން އެއް ސޫރަތެވެ. މި ސޫރަތުގައި ހަތަރު ރަސޫލާއަށް އެންމެ ފުރަތަމަ އަމުރު ކުރެއްވިފައިވާ ފަސް ކަންތައްތަކުގެ ތެރެއިން އެއް ކަމަކީ ހެދުންތައް ސާފުތާހިރު ކުރެއްވުމެވެ. އެންމެ ފުރަތަމަ އަމުރު ކުރެއްވިފައިވަނީ ތެދުވެ ވަޢުޒުގެން ދެއްވުމަށް މަސައްކަތް ފެށުމެވެ. މިއަދު ކަންނޭނގޭ، އެބައި މީހުން ދުނިޔޭގެ ހަލާކު ނުލަ އާޚިރަތުގެ ހަލާކަށް ދުރުވެގެން ކުރިމަތި ދޭން ޖެހޭ ކުރެއްވި ކަށަވަރު ކަންތައްތަކުގެ މަތިން ކަނޑައެޅި ހިތްވަރާއި ޝަރީޢަތް ކުރެއްވުމެވެ. ދެން މާތްﷲ ގެ މަތިވެރިކަމާއި ކިބްރިޔާ ކަންބޮޑުވާގޮތާއި އެންމެހައި ޝަރީކުންގެ ސިފައެއް މިޑިޔާގެ ޝަރުޠުގެ ކެރިފަތްކަން ކިބައިން ކުރެއްވި އަދި ބޮޑާއި ކަންކަމުގެ ބާވަތް ބޮޑުވި ކުރުމަށް ކުރެއްވުމުގެ ފަރުވާ ހިފުމަށް ފުރަބަރު ކޮށްދެއްވުމެވެ.

އިސްލާމީ ދަޢުވަތުގެ ފުރަތަމަ ކުރެއްވި އިސްކަން ދެއްވާ ކަންކަމުގެ ތެރޭގައި ފުރަތަމަ ސާފުކަން ބޭއްވުމުގެ ކުރެއްވި ޤުރްއާނީ ނަސޭހަތް އެއްގޮތް އެންމެ މުހިއްމު ވެއެވެ. ވީމާ މި ކަމުން އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނައިގަންނަން ބޭނުންކޮށް ޖެހޭ ފުރަތަމަ ސާފުތާހިރުކަން ބޭއްވުމަށް ކަން ފަދަ މުހިއްމު ކަމެއް ކަމެވެ. އަދި އެކަން ކުރެވުނު މާތްﷲ އަންގަވާފައި ކަމެވެ. އެ އަންގަވާފައި އަމުރު ކުރެއްވި ކުރުމުގެ ސަބަބާ ޝިރުކު ދުރުކުރުން އަދި ﷲ ގެ ބާރުގަދަ ހަތަރު ސިފަ އެއްކަމެކެވެ. އެކަމަކީ ހެދުން ފައިބާރީގެ ހައިސިއްޔަތުގައި އެކަން ކުރެވޭނީ ކަމަކީ އެއީ އިސްލާމީ ޙަޔާތުގެ މުޅި ހަރުގަނޑު އެއްގަމު ބިންގަލާއި ފައިދާ ލިބޭ އެކަމަކީ ސިފައެއް ވެގެން ދިޔައެވެ.

މަޢުނަވީ ތާހިރުކަން......

މަޢުނަވީ ތާހިރުކަމާ ބެހޭ ބަހުން ގެނެސްދޭ ކުރެވޭ ޖަވާބު ފަހުން އަމަލު ކުރުމުގައި، ހަމައެކަނި ހިއްސީ ތާހީރާ ނޫން ގޮތެއްގައި އިސްލާމުގެ ނުކުތާ ބަލާލުމުން އަޅުގަނޑުމެން ހިތްތަކާ ހިތާމަ ކަންކަމުގެ ބޮޑުކަމަށް ބަލާއިރު، ތެދުވެރިކަން، އިޚްލާސްތެރިކަން، އަމާނާތްތެރިކަން، ތަޤުވާވެރިކަން ފަދަ ޢަމަލުތައް ސިފަތައް ވެރިކަމެވެ. މިފަދަ އެއްވެސް ކަމެއް، ކަންތައްތަކެއް އިތުރަށް ވެސް ޖިސްމު ހިސާބުން ބާވަތުގެ ތަނަވަސްކަމެވެ.

މަޢުނަވީ ތާހިރު ކަމަކީ މި ސިފަތައް، ހަޤީޤަތާ އެއްގޮތް ގޮތުގެ މަތިން ބޭއްވުމެވެ. މި ހުރިހާ ސިފަތަކީ އިރުކޮޅު ސިފައަކަށް މުސްލިމުކަން ހިމެނެއެވެ.
އިސްލާމްދީނުގައި އެންމެ މުހިއްމު އަދި އެންމެ އިސްކަންދޭ އީމާން ކަމުގައި ވެސް މުސްލިމުކަން ގެންގުޅެއެވެ. އަދި އަޚްލާޤީ ހުރިހާ ސިފަތަކެއްގައި ވެސް މުސްލިމުކަން އޮޅުންނެތެވެ. ވީމާ މަޢުނަވީ ތާހިރު ކަމަކަށް ވަނީ އީމާންކަން ޝިރުކާއި މުސްލިމު ކަމުން ތާހިރުވުމެވެ. އަދި އީމާން ކަމާ ގުޅިގެން ކުރަން ޖެހޭ ހުރިހާ އަމަލުތަކާއި، ޢިބާދަތްތައް ޖެހޭ ހުރިހާ ސިފަތަކުގައި، ތެދުވެރި އިޚްލާސްތެރި ގޮތުގައި ހުރުމާއި މުސްލިމު ކަމުން ދުރުހެލިވެ ވަކިވެގެން ވުމެވެ.

އިސްލާމްދީނުގައި ސާފުތާހިރު ކަމުގެ ތެރޭގައި، މި ދެބައި ހުރި ހިއްސީ ތާހިރުކަމާއި މަޢުނަވީ ތާހިރުކަން، ހަމަހަމަ ގޮތުގައި، ނަމަވެސް މަޢުނަވީ ތާހިރުކަމަށް އިސްކަން ދެވޭ ގޮތުގައި ޢިބާދަތްތަކަށް ޖެހެއެވެ. އީމާން ކަމުގައި ތެދުވެރިކަމާއި އިޚްލާސްތެރިކަމަށް އިސްކަން ދޭން ޖެހެއެވެ. މިކަން ކަމުގައި ތާހިރުވެ ގަދަކަން ޖެހުނީ ޝިރުކާއި މުނާފިޤު ކަމާއި ކާފިރުކަމުގެ ނުބައި ކަފުރުގެ އަމަލުތަކާއި ޝައިތާނީ ކަންކަމެވެ.

ކީރިތި ޤުރުއާނުގެ ކަމާގެ ބައްޔާ ނަބިއްޔާ ކަމަކަށް ބަލާއިރު މި ދެ ބާވަތުގެ ސާފުތާހިރު ކަމަށް ދަލީލު އެއްގޮތަކަށް ހުކުމް އައިސްފައި ވެއެވެ. މުދައްޘިރު ސޫރަތުގެ ހަތަރުވަނަ އާޔަތުގައި

﴿....وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ وَلَا تَمْنُنْ تَسْتَكْثِرْ وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ﴾

ކަލޭގެފާނުގެ ފޭރާމާއި ހުދުންކޮށް ތާހިރު ކުރައްވާށެވެ. އަދި ބުދުން އަޅުކަން ކުރުމާ އެއްކޮށް ހަޖަރުކުރައްވާ ސިފަތަކާއި އަޚްލާޤީ ދުރުކުރައްވާށެވެ. އިހުސާނު އަދާކުރުމުގައި އިސްތިކްސާރު ނުކުރައްވާށެވެ. ކަލޭގެފާނުގެ ވެރި ކަލާނގެ ރަސްކަންފުޅުގެ ޝަރުޢީ (ކުރައްވާން ޖެހިވަޑައިގަންނަވާ ކަންތައްތަކުގައި ދިމާވާ ދަތިތަކާއި އުނދަގޫ ތަކާތަން) ކެތްތެރިވުމަށް ވަޑައިގަންނަވާށެވެ. މި އާޔަތުގައި ތެދުވެރިކަމާއި ވިސްނާފުރިކަން، ސާފު ތާހިރުކަމުގެ ހިއްސީ ބައިގެ މަޢުނަވީ ބައި އެކުލެވޭނެ ހަމަހަމަ ގޮތުގައި އަރިސްކުރައްވާފައި ވާކަން ފާހަގަކޮށްލެވެއެވެ.

(ނިމުނީ)